2024/2359

10.10.2024

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2024/2359

ze dne 11. dubna 2024

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro čisté letectví na rozpočtový rok 2022

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro čisté letectví na rozpočtový rok 2022,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanoviska Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0087/2024),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro čisté letectví (dále jen „společný podnik"), který sídlí v Bruselu, byl založen v listopadu 2021 nařízením (EU) 2021/2085 ([1]) („jednotný základní akt") jako součást programu Horizont Evropa na období končící dnem 31. prosince 2031; vzhledem k tomu, že tento společný podnik nahradil společný podnik pro provádění společné technologické iniciativy v oblasti letectví, který byl založen v prosinci 2007 jako součást sedmého rámcového programu pro výzkum na období deseti let ([2]) (Clean Sky 1) a jehož existence byla v květnu 2014 prodloužena jako součást programu Horizont 2020 na období do 31. prosince 2024 ([3]) (Clean Sky 2), a stal se jeho nástupcem;

B. vzhledem k tomu, že společný podnik je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru zaměřeným na výzkum a inovace, jehož cílem je přeměnit letectví se zřetelem na udržitelnou a klimaticky neutrální budoucnost;

C. vzhledem k tomu, že zakládajícími členy společného podniku jsou EU, zastoupená Komisí, a organizace z leteckého odvětví uvedené v příloze I jednotného základního aktu; vzhledem k tomu, že vedle toho má společný podnik přidružené členy vybrané na základě výzev k vyjádření zájmu;

D. vzhledem k tomu, že v zájmu větší transparentnosti by všechny společné podniky měly ve své roční účetní závěrce zveřejňovat příslušné informace o příspěvcích členů na úrovni programu; vzhledem k tomu, že u každého programu, v němž působí, by společné podniky měly předkládat podle jednotlivých kategorií členů všechny relevantní informace včetně cílů pro příspěvky stanovených v právních předpisech pro příslušný program, objemu obdržených příspěvků a objemu právních závazků; vzhledem k tomu, že společný podnik by měl i nadále zlepšovat transparentnost;

Rozpočtové a finanční řízení

1. konstatuje, že Účetní dvůr ve své zprávě (dále jen „zpráva Účetního dvora") uvedl, že účetní závěrka společného podniku za rozpočtový rok končící 31. prosince 2022 věrně zobrazuje ve všech významných ohledech finanční situaci společného podniku k 31. prosinci 2022, výsledky jeho činností, jeho peněžní toky a změny čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise; konstatuje, že uskutečněné operace, na nichž se zakládá účetní závěrka, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;

2. oceňuje zahájení programu pro čisté letectví v roce 2022 a úlohu společného podniku ve vývoji inovativních technologií ke snížení emisí a hluku z letadel;

3. konstatuje, že konečný rozpočet společného podniku dostupný na rozpočtový rok 2022, včetně znovu zaúčtovaných nevyužitých prostředků z předchozích let, účelově vázaných příjmů a přerozdělení prostředků na následující rok, zahrnoval prostředky na závazky ve výši 411,2 milionu EUR (182,6 milionu EUR v roce 2021) a prostředky na platby ve výši 415,3 milionu EUR (189,9 EUR v roce 2021);

4. konstatuje, že změny ve výši rozpočtu společného podniku do značné míry závisí na fázi provádění víceletých programů v oblasti výzkumu a inovací; konstatuje, že v roce 2022 začal společný podnik s prováděním programu Horizont Evropa, a rozpočet na rok 2022 proto zahrnuje rozpočet na závazky na první výzvy v rámci programu Horizont Evropa plánované na rok 2022 a rozpočet na platby na související platby předběžného financování;

([1]) Nařízení Rady (EU) 2021/2085 ze dne 19. listopadu 2021, kterým se zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa a zrušují nařízení (ES) č. 219/2007, (EU) č. 557/2014, (EU) č. 558/2014, (EU) č. 559/2014, (EU) č. 560/2014, (EU) č. 561/2014 a (EU) č. 642/2014 (Úř. věst. L 427, 30.11.2021, s. 17).
([2]) Nařízení Rady (ES) č. 71/2008 ze dne 20. prosince 2007 o zřízení společného podniku Clean Sky (Úř. věst. L 30, 4.2.2008, s. 1).
([3]) Nařízení Rady (EU) č. 558/2014 ze dne 6. května 2014 o založení společného podniku Clean Sky 2 (Úř. věst. L 169, 7.6.2014, s. 77).

5. konstatuje, že výše příspěvků v účetní závěrce za rok 2022 zaúčtované podle jednotlivých kategorií členů (Unie a členové ze soukromého sektoru) se vzájemně výrazně liší; konstatuje, že tomu tak je proto, že hotovostní příspěvky Unie jsou potvrzeny a zaúčtovány v okamžiku, kdy jsou společnému podniku vyplaceny při zahájení realizace projektu, avšak věcné příspěvky členů jsou zaúčtovány až po potvrzení vzniklých a vykázaných nákladů na provádění projektu; vyzývá společný podnik, aby řešil rozdíl mezi zaúčtovanými částkami hotovostních příspěvků na jedné straně a věcnými příspěvky na druhé straně poskytnutím informací o právních závazcích společného podniku na konci roku; vítá závazek společného podniku plně vyřešit tento problém v roční účetní závěrce za následující rok;

6. konstatuje, že pokud jde o program Horizont 2020, společný podnik na konci roku 2022 plně vyčlenil 1 716 milionů EUR maximálního provozního příspěvku EU na podepsané grantové dohody v rámci programu a že z této přidělené částky zbývá v nadcházejících letech vyplatit přibližně 70,1 milionu EUR (neboli 4,1 %) na projekty, které ještě nebyly dokončeny; rovněž konstatuje, že členové ze soukromého sektoru přijali právní závazky poskytnout věcné příspěvky na provozní činnosti společného podniku ve výši 968,3 milionu EUR a věcné příspěvky na dodatečné činnosti ve výši 1 223,1 milionu EUR, tj. 101,6 % minimální cílové částky 2 154,9 milionu EUR; dále konstatuje, že tyto přidělené částky byly plně vykázány na konci roku 2022;

7. konstatuje, že na činnosti programu Horizont 2020 neobdržel společný podnik žádné nové operační prostředky na závazky, protože poslední výzvu k předkládání návrhů dokončil na konci roku 2020; konstatuje, že míra plnění prostředků na provozní platby činila 78 % (v roce 2021 to bylo 83 %);

8. konstatuje, že u značného počtu probíhajících projektů programu Horizont 2020 byly technické činnosti zpožděny nebo omezeny v důsledku pandemie COVID-19 a útočné války proti Ukrajině, a že tyto projekty proto musely být změněny nebo prodlouženy a konečné platby odloženy na rok 2023;

9. konstatuje, že pokud jde o program Horizont Evropa, Komise v roce 2022 poskytla peněžní příspěvky ve výši 178 milionů EUR a že společný podnik téměř plně využil provozní příspěvek ve výši 176 milionů EUR na platby předběžného financování související s prvními grantovými dohodami uzavřenými v rámci tohoto programu;

10. konstatuje, že na konci roku 2022 bylo plnění rozpočtu společného podniku na správní platby (hlava 2) nízké a dosahovalo 54 %; bere na vědomí, že podle zprávy společného podniku o rozpočtovém a finančním řízení byl tento stav způsoben hlavně tím, že služby IT a komunikační služby poskytnuté v posledním čtvrtletí roku 2022 měly být uhrazeny v roce 2023 a že se snížily náklady na služby poskytované Komisí;

Zadávání veřejných zakázek a zaměstnanci

11. na základě konsolidované výroční zprávy o činnosti společného podniku za rok 2022 konstatuje, že v roce 2022 zveřejnil společný podnik dvě otevřená nabídková řízení, z nichž první bylo zahájeno za účelem pokrytí jeho vlastních potřeb a druhé bylo zahájeno jménem šesti společných podniků jako interinstitucionální výzva k podávání nabídek (řízení IT služeb); dále konstatuje, že na začátku roku 2022 společný podnik zadal a podepsal jedenáct interinstitucionálních rámcových smluv o službách v oblasti komunikace, které byly výsledkem interinstitucionálního otevřeného nabídkového řízení zahájeného jménem tří společných podniků v roce 2021;

12. vítá skutečnost, že společný podnik vydal první otevřenou výzvu k předkládání návrhů, jejímž výsledkem bylo na konci rozpočtového období 19 grantových dohod v celkové výši 654 milionů EUR ve třech základních směrech; regionální hybridní elektrická letadla, letadla na vodíkový pohon a vysoce účinná letadla s krátkým a středním doletem; výzva k předkládání návrhů obsahovala 14 témat zahrnujících 13 inovačních akcí a jednu koordinační podpůrnou akci; celkem bylo vybráno 244 účastníků z 24 různých zemí;

13. oceňuje, že cílem 20 projektů je nasměrovat letectví k udržitelné budoucnosti; konstatuje, že výzva k předkládání návrhů propojila širokou škálu veřejných a soukromých partnerů, výzkumných středisek a akademickou obci s cílem nalézt účinná řešení, která mohou přinést udržitelná letadla a v konečném důsledku klimaticky neutrální budoucnost letectví, s rozpočtem ve výši 654 milionů EUR ve formě grantového financování Unie;

14. konstatuje, že plán pracovních míst společného podniku na rok 2022 obsahoval celkem 44 statutárních zaměstnanců (dočasných zaměstnanců, smluvních zaměstnanců a vyslaných národních odborníků), přičemž na konci roku 2022 bylo obsazeno 40 pracovních míst; konstatuje, že dvě místa vyslaných národních odborníků nebyla obsazena, protože plán pracovních míst na rok 2023 předpokládá pouze 41 pracovních míst, mezi nimiž není žádné místo pro vyslaného národního odborníka;

Řídicí a kontrolní systémy

15. konstatuje, že v případě výdajů programů Horizont 2020 a Horizont Evropa prováděl audity ex post společný auditní útvar Generálního ředitelství Komise pro výzkum a inovace (GŘ RTD); konstatuje, že v případě výdajů programu Horizont 2020 (zúčtování a konečné platby) vykázal společný podnik reprezentativní míru chyb ve výši 1,6 % a míru zbytkových chyb ve výši 0,4 % ([4]) a že u programu Horizont Evropa dosud nebyly provedeny audity ex post, neboť první průběžné platby se očekávají až v roce 2024;

16. konstatuje, že za účelem posouzení kontrol provozních plateb ve společném podniku prověřil Účetní dvůr náhodně vybraný vzorek plateb provedených z programu Horizont 2020 v roce 2022 na úrovni konečných příjemců ([5]); bere na vědomí, že v jednom případě Účetní dvůr zjistil a vyčíslil závažnou chybu pramenící z nadhodnocených osobních nákladů, protože příjemce předložil výkaz nákladů na základě rozpočtovaných nákladů na zaměstnance;

17. vítá skutečnost, že na konci roku 2022 společný podnik vypracoval a zavedl úplnou koncepci kontrol ex ante založenou na riziku v souladu s pokyny Společného prováděcího střediska GŘ RTD Komise a se zohledněním rizikových okolností tohoto konkrétního společného podniku; konstatuje, že společný podnik za tímto účelem určil nejpodstatnější riziková kritéria a na jejich základě vypracoval koncepci monitorování založenou na riziku; konstatuje, že tato koncepce mu umožnila vyhodnotit míru rizika každého projektu a příjemce během hlavních fází realizace projektu, jako je vypracování grantové dohody, dodatky ke grantové dohodě, podávání zpráv a platba; konstatuje, že společný podnik v této souvislosti ke své koncepci založené na riziku také stanovil vnitřní pokyny a vyškolil své zaměstnance a informoval je o jejich řádném a důsledném uplatňování;

18. bere na vědomí, že podrobná analýza vzorku případů z posíleného monitorování společných podniků, kterou provedl Účetní dvůr, odhalila několik nedostatků, které bránily jejich účinnému a efektivnímu monitorování; konstatuje, že po uplynutí stanovené lhůty nebylo varování týkající se posíleného monitorování obnoveno ani ukončeno a že po provedení kontrolních opatření referent znovu neposuzoval úroveň rizika;

19. souhlasí s Účetním dvorem, že společný podnik by měl zajistit, aby všechna opatření plynoucí z posíleného monitorování doprovázela konkrétní kontrolní opatření zaměřená na zjištěná rizika a aby bylo jejich plnění v předem stanovené lhůtě prověřeno;

20. stejně jako Účetní dvůr zdůrazňuje, že v programu Horizont Evropa je ještě důležitější, aby společný podnik uplatňoval vlastní koncepci řízení grantů založenou na riziku;

21. zdůrazňuje, že struktura příjemců a/nebo projektů společného podniku se v rámci programu Horizont Evropa výrazně mění (zvyšuje se například počet malých a středních podniků, nově příchozích a větších konsorcií a je stanoven požadavek, aby se u činností programu Horizont Evropa používala pouze otevřená výběrová řízení) a že v důsledku toho již nemusí být rizikové faktory zjištěné v předchozích programech relevantní a mohou se objevit nové;

22. je potěšen tím, že v září 2022 se stal společný podnik pro čisté letectví zakládajícím členem Aliance pro letectví s nulovými emisemi (AZEA), která sdružuje veřejné a soukromé zúčastněné strany z celého leteckého odvětví s cílem podpořit zavádění vodíkových a elektrických letadel;

23. bere na vědomí, že přechod programu CS2 do realizační fáze znamenal v roce 2022 zvýšenou pracovní zátěž v důsledku souběžného řízení několika projektů CS2 a současného zahájení programu pro čisté letectví;

24. bere na vědomí nezávislou studii, z níž vyplývá odhadovaný socioekonomický přínos programu Clean Sky 2 pro Evropu ve výši 8,6 miliardy EUR; dále zdůrazňuje zjištění studie, že strategický program výzkumu a inovací programu Čisté letectví je jak odolný (resilient), tak vhodný pro daný účel (fit-for-purpose); zdůrazňuje, že to platí i v různých ekonomických scénářích a za různých alternativ budoucího vývoje a strukturálních změn v leteckém odvětví;

25. vyzývá k tomu, aby se rozšířila a podporovala integrace hodnotových řetězců pro výzkum a inovace v oblasti klimaticky neutrálního letectví, se zapojením akademické obce, výzkumných organizací, průmyslu a malých a středních podniků a s využitím synergií s ostatními souvisejícími vnitrostátními a evropskými programy a při podpoře zavádění odvětvových dovednosti napříč hodnotovým řetězcem;

([4]) Společný podnik pro čisté letectví, konsolidovaná výroční zpráva o činnosti za rok 2022, kapitola 4.1.1.

([5]) Pokud jde o grantové platební operace testované u příjemců, prahová hodnota pro hlášení vyčíslitelných chyb činí 1 % kontrolovaných nákladů.

Kontrola opatření přijatých v návaznosti na připomínky z předcházejících let

26. konstatuje, že „připomínky“ ve zvláštních výročních zprávách společných podniků jsou ve skutečnosti „časově nevymezenými doporučeními“ Účetního dvora; konstatuje, že Účetní dvůr každoročně sleduje, jak je s těmito připomínkami nakládáno, tím, že návazná opatření hodnotí jako „zatím neprovedeno“ nebo „dokončeno“;

27. konstatuje, že ze tří připomínek Účetního dvora (jedné z roku 2020 a dvou z roku 2022) jsou provedeny dvě: konstatuje, že zbývající připomínka, jež dosud nebyla provedena, se týká využívání významného množství dočasných zaměstnanců, což je dle vysvětlení společného podniku způsobeno omezeními plánu stálých pracovních míst a výjimečným pracovním zatížením, které je způsobeno souběžným prováděním programů Horizont 2020 a Horizont Evropa.